

Programm „Nutikas rahvastikuarvestus 2024–2027“

Programmis kavandatakse tõhusat rahvastikutoimingute poliitikat, sealhulgas tegevusi, mis kindlustavad, et rahvastikuandmed oleks piisava kvaliteediga ning loovad väärtust riigi ja kohalike omavalitsuste ülesannete täitmisel sealhulgas Eesti elanikele teenuste osutamisel. Tegevused toetavad lihtsat asjaajamist ning rahvastikuregistris sisalduva teabe otstarbekat kasutamist. Samuti tegeletakse rahvastikuregistri tehnoloogilise baasi uuendamisega, et kindlustada töökindlust ja luua võimalused olemasolevate teenuste automatiseerimiseks ja sündmuspõhiste e-teenuste loomiseks.

SISUKORD

PROGRAMMI „NUTIKAS RAHVASTIKUARVESTUS 2024–2027“ SISU LÜHIKOKKUVÕTE		3
1	PROGRAMMI EESMÄRK, MÕÕDIKUD JA EELARVE	4
2	OLUKORRA ANALÜÜS	4
3	MEETMED JA TEGEVUSED	6
	Meede: Tõhusad rahvastikutoimingud	6
	Programmi tegevus 1: Rahvastikuregistri andmekvaliteedi tõstmine	6
	Programmi tegevus 2: Rahvastikuregistri kasutusmugavuse parandamine	7
4	PROGRAMMI JUHTIMISKORRALDUS JA SEOSSED TEISTE ARENGUDOKUMENTIDEGA	8
5	KOKKUVÕTE	9

Programmi „Nutikas rahvastikuarvestus 2024–2027“ sisu lühikokkuvõte

Programmi nimetus	Nutikas rahvastikuarvestus
Tulemusvaldkond	Sidus ühiskond
Valdkonna arengukava	Sidusa Eesti arengukava 2021–2030
Programmi periood	2024–2027
Programmi eesmärk	Inimeste elusündmustega seonduvad toimingud on mugavad, lihtsasti kättesaadavad ja võimalusel automatiseeritud. Rahvastikuandmed on kvaliteetsed ning on aluseks avalike ülesannete täitmisel ja Eesti elanike lihtsal asjaajamisel.
Peavastutaja	Siseministerium
Kaasvastutajad, kes planeerivad oma osade teenuste raha selles programmis	Siseministeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskus
Kaasvastutajad või teised partnerid, kes aitavad programmi eesmärkide saavutamisele kaasa, kuid ei planeeri oma teenuste raha selles programmis	Politsei- ja Piirivalveamet, Justiitsministerium, Rahandusministerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministerium, Sotsiaalministerium, Välisministerium, Haridus- ja Teadusministerium, Maksu- ja Tolliamet, Maa-amet, Transpordiamet, kohalikud omavalitsused. Rahvastikuregistriga on läbi x-tee andmevahetuse seotud üle 200 avaliku ja erasektori asutust, mis kasutavad rahvastikuregistri andmeid enda ülesannete täitmisel. Nimetatud pooltega seonduv on lisatud dokumenti informatsiooniks, et anda valdkonnast terviklikum ülevaade, kuid nende täpsemad tegevused, teenused ja raha on kavandatud mujal.

Programmis kavandatakse tõhusat rahvastikutoimingute poliitikat, sealhulgas tegevusi, mis kindlustavad, et rahvastikuandmed oleks piisava kvaliteediga ning loovad väärtust riigi ja kohalike omavalitsuste ülesannete täitmisel sealhulgas Eesti elanikele teenuste osutamisel. Tegevused toetavad lihtsat asjaajamist ning rahvastikuregistris sisalduva teabe otstarbekast kasutamist. Samuti tegeletakse rahvastikuregistri tehnoloogilise baasi uuendamisega, et kindlustada töökindlust ja luua võimalused olemasolevate teenuste tänapäevastamiseks (automatiseerimine ja sündmuspõhisus).

LAHENDAMIST VAJAVAD PROBLEEMID JA OLUKORRA KIRJELDUS

On teenuseid, kus andmete kogumise protsess ei taga kasutajate ootustele vastavat andmete kvaliteeti

Paljud rahvastikuregistri andmetega seotud e-teenused on ebamugavad

Elanikud on harjunud kasutama e-teenuseid

PROGRAMMI TEGEVUSED

Rahvastikuregister on ka edaspidi Eesti kui e-riigi toimimiseks keskse tähtsusega

Rahvastikuregistri tarkvara on vananenud ega toeta tänapäevaste IT-lahenduste loomist

Üha suurenev surve arendada tarkvara

Rahvastikuregistri andmekvaliteedi tõstmine

Rahvastikuregistri kasutusmugavuse parandamine

Programmi eesmärk, mõõdikud ja eelarve

Programmi eesmärk

Inimeste elusündmustega seonduvad toimingud on mugavad, lihtsasti kättesaadavad ja võimalusel automatiseeritud. Rahvastikuandmed on kvaliteetsed ning on aluseks avalike ülesannete täitmisel ja Eesti elanike lihtsal asjaajamisel.

Programmi mõõdikud

	Algtase (2019)	2020 (tegelik)	2021 (tegelik)	2022 (tegelik)	2023	2024	2025	2026	2027	Allikas
Rahvastikuregistri s olevate elukohaandmete tege- likkusele vasta- vate andmete osakaal	75%	> 75% (75%)	> 75% (75%)	> 75% (78%)	> 75%	> 75%	> 75%	> 75%	> 75%	Statistika- amet
Rahvastikuregistri sse tehtud päringute arv (miljonites)	119	> 119 (125)	> 125 (168)	≥ 170 (177)	≥ 172	≥ 174	≥ 176	≥ 178	≥ 178	Siseminist- eerium, rahvastiku- register
Rahvastikuregistri e-teenuste arv	5	13 (15)	> 13 (15)	> 14 (16)	> 15	> 16	> 16	> 16	> 16	
Rahvastikuregistri e-teenuste rahul- olu soovitus- indeks (SI)	59	> 69 (70)	> 69 (74)	> 69 (75)	> 72	> 72	> 72	> 72	> 72	Recommy, rahvastiku- register

Programmi eelarve

Eelarve jaotus (eurodes)	2024	2025	2026	2027
Programmi tegevus 1: Rahvastikuregistri andmekvaliteedi tõstmine	4 001 197	4 088 971	4 106 566	4 005 414
Programmi tegevus 2: Rahvastikuregistri kasutusmugavuse parandamine	3 355 547	3 436 959	3 285 856	3 288 155
KOKKU	7 356 744	7 525 930	7 392 422	7 293 569

Olukorra analüüs¹

Rahvastiku toimingute valdkonnas on järgmistel aastatel ülitähtis viia läbi tehnoloogilise baasi uuendamine, mille eesmärk on maandada rahvastikuregistri käigushoidmisega seotud riske ja luua võimalused teenuste automatiseerimiseks.

Eesti elanike ootused ja harjumused e-teenuste kasutamiseks kasvavad. Alates 2019. aastast on arendatud rahvastikuregister.ee keskkonda. Sinna on viidud 16 teenust ja seda arengusuunda on plaanis jätkata. **Rahvastikuregistri e-teenused muudetakse võimalikult paljudele mugavaks ja lihtsalt kasutatavaks, võimalusel nähtamatumaks, automaatsemaks ja sündmusteenuste ahelasse kuuluvaks.** Jätkuvalt tuleb

¹ Täpsem olukorra analüüs koos 2022. aasta olulisemate edusammudega on leitav dokumendist „Sidus ühiskond 2022. aasta tulemusaruanne“: www.siseministeerium.ee/sidest

tagada inimeste andmete töötlemisel läbipaistvus ning ligipääsetavus, eesmärgiga suurendada e-teenuste usaldusväarsust.

2022. aastal tõusis rahvastikuregistri e-teenuste soovitusindeks, mille abil hinnatakse kasutajate teenustega rahulolu. Kuigi uusi teenuseid ei lisandunud, paranes indeks e-teenuste parendamise tõttu. Teenuste arendamiseks kasutati soovitusindeksi küsimise käigus kasutajate poolt antud kommentaare: rendati e-teenuste kasutajavaadet ning täiendati tekste. 2022. aastal saadeti rahvastikuregistri e-teenuste kasutajatele 86 677 tagasiside küsimustikku, millele vastas 11 778 inimest ehk 13,5% kõigist, kellele kasutuskogemuse hindamiseks tagasiside küsimustik saadeti.

Rahvastikuregistri menetlustarkvara vananenud tehnoloogiline baas on kaasa toonud vigu andmetes ning tekitanud takistusi ametnike töös. Sellega on kaasnenud liigne ajakulu teenuste arendamisel ja inimeste pettumine teenustes. Selline olukord langetab osutavate teenuste kvaliteeti ja muudab suhtlust riigi ja inimeste vahel keerukamaks. Tehnoloogilise baasi nõrkusest tulenevalt ei rahulda menetlustarkvara jõudlus kasutajate vajadusi.

Päringute arv on mitmekordistunud – 2010. aastal tehti rahvastikuregistrisse 37 miljonit, 2020. aastal 125 miljonit, 2021. aastal 168 miljonit ja 2022. aastal 177 miljonit päringut. Andmemahud kasvavad ca 15% aastas, ulatudes 2020. aastal 4,5 terabaidini ja 2021. aastal 6 terabaidini. **Rahvastikuregistrisse tehtavate päringute arvu tõus näitab, et rahvastikuregistri andmeid kasutatakse senisest rohkem ja olemasolevad teenused on üha kättesaadavamad e-teenustena.** Sellest tingituna suurenevad ootused taristu ja muude tugitegevuste suhtes, mis on vajalikud nt andmete juurdepääsuotsuste tegemiseks, andmete väljastamiseks. **Päringute ja andmemahtude kasv** ning vananenud arhitektuurilised lahendused takistavad registri edasist arengut ja teenuste ühiskonna ootustele vastavat osutamist. Samuti on üha keerulisem tagada registri turvanõudeid. Tulenevalt ressursipuudusest IT-sektoris ei ole suudetud viimastel aastatel täita kõiki õigusaktidest tulenevaid nõudeid. Esineb raskusi partnerite vajadustele vastavate andmepäringute loomisel, mistõttu võib olla häiritud ka teiste infosüsteemide toimimine ja nende alusel teenuste osutamine.

Järgmistel aastatel on oluline **juurutada riigi teenuste pakkumises sündmuspõhisust.** Eesmärk on jõuda olukorrani, kus inimesel ühe teenuse kasutamisel on kohe võimalik saada teistest asutustest kaasnevaid teenuseid. Oluline uuendus e-teenuste inimesele mugavamaks muutmisel oli **2022. aastal lisandunud võimalus esitada abiellumisavaldus elektrooniliselt** – inimesed kasutavad seda võimalust juba rohkem kui pooltel juhtudel. Enne seda sai abiellumisavaldust esitada vaid isiklikult ametniku juures kohapeal. Nüüd on see võimalik portaalis rahvastikuregister.ee. Elektroonilise abiellumisavalduse esitamine on üks riigi arendatavatest sündmuspõhistest teenustest, mille eesmärk on muuta avalikud teenused kodanikule võimalikult lihtsaks ja mugavaks.

Teise olulise proovikivina on tarvis leida ja rakendada lahendused, **et tagada õigete elukohaandmete suurem osatähtsus.** Kuna rahvastikuregistris märgitud elukohast sõltuvad nii riigi kui ka omavalitsuse teenused, on väga tähtis rahvastikuregistri andmete korrektsus. Praegu ei vasta tegelikkusele umbes veerand elukohaandmetest. **Rahvastikuregistris olevate elukohaandmete kvaliteedi parandamiseks** viidi 2021. aastal lõpule RITA mobiilse elu projekt „**Mobiilne eluviis, avalike teenuste tarbimine ja elukohaandmed riiklikes registrites**”². Uuringu eesmärk oli leida toimivad lahendused inimeste elukohaandmete täpsuse parandamiseks rahvastikuregistris ning riigi ja kodanike elektroonilise infovahetuse tõhustamiseks võttes seejuures arvesse inimeste mobiilsust, digiajastu võimalusi ning riigi võimekust lahendust administreerida. Uuringus toodud poliitikasoovitused on aluseks täiendavale analüüsile, leidmaks nende rakendamise võimalusi ja vajadusi, mis võimaldaks tulevikus tõsta elukohaandmete kvaliteeti.

Valdkonna jaoks on oluline, et seadusandluse väljatöötamine arvestaks ühiskonnas toimivate muudatustega ning looks aluse rahvastikuarvestusega seotud eesmärkide täitmiseks. 2022. aastal muudeti mitut seadust. Märtsis jõustus rahvastikuregistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus. Muudatustega **lihtsustati menetluste läbiviimist**, et võimaldada **toiminguid automatiseerida.** Lisaks aitavad muudatused tagada **kvaliteetsemad andmed rahvastikuregistris.** Muudatustega täpsustati ka **nõudeid lisa-aadressile.** Samuti jõustus abielu sõlmimise ja abielulahutuse sündmusteenusega seotud eelnõu

² Lisainfo: <https://sisu.ut.ee/mobiilneelu/avaleht>

ehk perekonnaseisutoimingute seaduse muutmise seadus, millega laiendati abiellumis- ja lahutusavalduse esitamise viise. Senise asutuses kohapealse ja paberasjaajamis keskse abielumenetluse kõrvale loodi e-riigile omane e-asjaajamine. Peamine muudatus on võimalus esitada turvalises rahvastikuregister.ee portaalis elektrooniline abiellumis- ja lahutusavaldus.

Kooskõlastusringi läbis uue perekonnaseisutoimingute seaduse väljatöötamise kavatsus. Selle seaduse väljatöötamise käigus on plaanis vaadata üle ka rahvastikuregistri seadus ja nimeseadus. Eesmärk on võimaluse korral koondada erinevaid menetlusi puudutavad sätted ühte seadusesse, et tekiks üldine rahvastiku toimingute valdkonna menetlusseadus. Lisaks tuleb üle vaadata menetluste sisu, neid lihtsustada ning muuta need kvaliteetsemaks ja paberivabamaks. Kehtiv PKTS on vastu võetud 2009. aastal, mis tähendab, et see on koostatud enam kui kümme aastat tagasi, pidades silmas toonast, valdavalt paberikeskset asjaajamist. Kaasaegne asjaajamine kasutab üha enam IT-valdkonna uuendusi: järjest enam luuakse avalikke e-teenuseid, kasutatakse tegevuste automatiseerimist toimingute läbiviimisel ning tehisintellekti. Kuna kehtiv PKTS on koostatud paberipõhise menetluse alusel, vaadatakse kogu seadus üle selle pilguga, kas oleks võimalik menetlusi lihtsustada ning muuta need võimaluse korral veel paindlikumaks. Uue PKTS-i puhul soovitakse suuremal määral võimaldada otsuste automatiseerimist. See on vajalik, et vähendada avaliku sektori kulusid, vabastada ametnik ülesannetest, millega saab hakkama arvuti ja kus ametnike sekkumine lisaväärtust ei anna, ning muuta inimese jaoks riigiga suhtlemine veelgi kiiremaks ja mugavamaks.

Meetmed ja tegevused³

Meede: Tõhusad rahvastikutoimingud

Programmi tegevus 1: Rahvastikuregistri andmekvaliteedi tõstmine

Programmi tegevuse eesmärk										
Rahvastikuregistrisse kantavad andmed on kvaliteetsed ja toetavad riigi, kohalike omavalitsuste avalike ülesannete täitmist ja Eesti elanike lihtsat asjaajamist ning rahvastikuregistris sisalduva teabe taaskasutamist.				Eesmärki aitavad oma teenuste kaudu saavutada järgmised asutused (planeerivad oma teenuste raha selles programmis / ei planeeri): SIM, SMIT, PPA, MKM, KOVid, JUM, VÄM, HTM, RUA, Maa-amet, Transpordiamet, MTA, notar, vaimulik, kohus, tervishoiuteenuse osutajad jne (lisatud informatiivselt, kuna aitavad eesmärgi saavutamisele kaasa, kuid raha ja tegevused on kavandatud mujal)						
Eesmärgi saavutamise vahendid: RE, välisvahendid										
Möödiku eesmärgi täitmise hindamiseks										
Möödiku nimi	Algtase 2019	2020 tegelik	2021 (tegelik)	2022 (tegelik)	2023	2024	2025	2026	2027	Allikas
Rahvastikuregistris olevate elukohaandmete tegelikkusele vastavate andmete osakaal	75%	75%	> 75% (75%)	> 75% (78)	> 75%	> 75%	> 75%	> 75%	> 75%	Statistikaamet
Programmi tegevuse sisu kirjeldus										
Rahvastikuregistri andmete kvaliteedi tagamiseks viiakse järgmistel aastatel ellu näiteks järgmisi tegevusi: kohtulahendite andmete rahvastikuregistrisse edastamise automatiseerimine; automaatotsuste tegemise võimaldamine, elukohamenetluste läbiviijatele erialase koolituse ja rahvastikuregistrile juurdepääsuõiguste andmise süsteemi loomine, elukohaandmete kvaliteedi parandamine vastavalt RITA projekti ettepanekutele ning kontaktandmete analüüsimine ja andmekvaliteeti tõstvate muudatuste läbiviimine.										

³ Programmi tegevused „Rahvastikuregistri andmete kvaliteedi tagamine” ja „Rahvastikuregistri andmete kättesaadavuse tagamine” olid 2021. aasta riigieelarve seaduses käsitletud ühena: „Kvaliteetsete isikuandmete tagamine”.

Olulised toetavad arendustegevused (reformid, muudatused, arendustegevused, teenused)	Vastutaja	Kaasvastutaja	Aasta
Kohtulahendite andmete rahvastikuregistrisse edastamine on automatiseeritud.	JUM	SIM	2025
Analüüsitud isikukoodi väljastamise süsteem ja põhimõtted	SIM	MKM	2024–2025
Ellu on viidud elukohaandmete kvaliteedi parandamiseks tehtud RITA projekti „Mobiilne eluviis, avalike teenuste tarbimine ja elukohaandmed riiklikes registrites“ ettepanekud.	SIM		2024–2027 (projekt jätkub aastani 2029)

Programmi tegevus 2: Rahvastikuregistri kasutusmugavuse parandamine

Programmi tegevuse eesmärk
<p>Rahvastikuregistri tarkvara ja selle abil osutatavad teenused on töökindlad, nüüdisaegsed ja kättesaadavad ühiskonna vajaduste tagamiseks.</p> <p>Eesmärki aitavad oma teenuste kaudu saavutada järgmised asutused (planeerivad oma teenuste raha selles alaprogrammis / ei planeeri): SMIT, SIM, MKM (lisatud informatiivselt, kuna aitab eesmärgi saavutamisele kaasa, kuid raha ja tegevused on kavandatud mujal)</p> <p>Eesmärgi saavutamise vahendid: RE, välisvahendid</p>

Möödikud eesmärgi täitmise hindamiseks										
Möödiku nimi	Algtase 2019	2020 tegelik	2021 (tegelik)	2022 (tegelik)	2023	2024	2025	2026	2027	Allikas
Rahvastiku-registrit kasutavate asutuste arv	410	420	≥ 410 (492)	≥ 500 (501)	≥ 500	≥ 500	≥ 500	500	500	Siseminist-eerium, rahvastiku-register
Rahvastiku-registrisse tehtud päringut arv (miljonites)	113	125	125 (168)	≥ 170 (177)	≥ 172	≥ 174	≥ 176	≥ 178	≥ 178	

Programmi tegevuse sisu kirjeldus

Rahvastikuregistri andmete kättesaadavuse tagamisel aidatakse kaasa, et teenused on töökindlad, nüüdisaegsed, õiguspärased ja kättesaadavad ühiskonna vajaduste tagamiseks. Selleks luuakse lähiaastatel lisaks uusi mugavaid rahvastikuregistri e-teenuseid (sh sündmusteenused), rahvastikuregistri andmeladu ning uus rahvastikuregistri menetlustarkvara, analüüsitakse võimalusi isikukoodita välismaalaste andmete keskseks hoidmiseks ning uuendatakse rahvastikuregistri X-tee teenuste osutamise põhimõtteid ja tehnoloogiat.

Olulised toetavad tegevused (reformid, muudatused, arendustegevused, teenused)	Vastutaja	Kaasvastutaja	Aasta
Analüüsitud on uue rahvastikuregistri andmebaasi platvormi kasutuselevõtu vajadused.	SMIT	SIM	2025
Loodud on mugavad rahvastikuregistri e-teenused, sh abielu ja lahutuse sündmusteenused.	SIM	SMIT, MKM	2024–2025
Loodud on sünni ja elukoha registreerimiseks automatiseeritud teenuseid.	SIM	SMIT	2024
Uuendatud on rahvastikuregistri X-tee teenuste osutamise põhimõtteid ja tehnoloogiat.	SMIT	SIM	2024–2025
Loodud on rahvastikuregistri andmeladu.	SMIT	SIM	2024
Rahvastikuregistri andmebaasi uuendustööde käigus on logiandmed ja haldusandmed viidud uuele platvormile.	SMIT	SIM	2025
Loodud on uus rahvastikuregistri menetlustarkvara.	SIM	SMIT	2027

Programmi juhtimiskorraldus ja seosed teiste arengudokumentidega

Programm **ajakohastatakse kord aastas** riigieelarve koostamise käigus, et tagada kooskõla riigi eelarvestrateegia ja riigi rahaliste võimalustega. Programmi **kooskõlastavad** programmi vastutaja ja see esitatakse **teadmiseks** või **arvamuse avaldamiseks** teistele programmi eesmärkidesse panustavatele pooltele. **Programmi kinnitab** valdkonna eest vastutav minister või ministrid pärast riigieelarve seaduse vastuvõtmist. Samuti annab programm suuna välisvahendite planeerimisele ja kasutamisele.

Siseministeeriumi rahvastiku ja kodanikuühiskonna asekanstler **koordineerib programmi elluviimist** ja teostab järelevalvet programmi elluviimise üle.

Programmi elluviimises osalevad ministeeriumid ja programmi eesmärkidele kaasa aitavad ministeeriumid esitavad oma vastutusalas programmi **elluviimise kohta ülevaate või täpsustava info** Siseministeeriumile vastavalt kokkulepetele ja aruandlust reguleerivatele määrustele.

Programmis kajastatakse ka nende asutuste vastutusi, kes oma teenuste raha siin programmis ei planeeri, kuid kelle konkreetse panuseta jääks programmis nimetatud eesmärk saavutamata. Laiemate tegevuste väljatoomine, mida ministeeriumid oma haldusalas ellu viivad, võimaldab luua valdkonnast terviklikumat arusaamist ja tõhustab koostööd.

Programmi abil viiakse mh ellu 2023. aastal koostatud ja Vabariigi Valitsuse poolt teadmiseks võetud „**Rahvastikuregistri visioon**“, mis on erinevatele osapooltele aluseks andmete kogumisel, hoidmisel ja kasutamisel ning tegevussuundade määratlemisel, rollide täitmisel, teenuste pakkumisel kui ka õigusruumi kujundamisel. Vabariigi Valitsuse poolt 16.11.2023 teadmiseks võetud memorandumiga lepiti kokku visiooni elluviimiseks olulisemad lähiaastate tegevused eri valitsemisaladele.

Programmil on olulisim seos „**Digiriigi ja küberturvalisuse arengukava 2030**“ valdkondadega ja selle elluviimiseks koostatud „Digiühiskonna programmiga“. Selles arengukavas on esitatud valdkondade ülesed tegevussuunad, sh need, mis on seotud avalike teenuste edendamiselega. „Rahvastiku ja sidusa ühiskonna arengukava 2021–2030“ „Nutika rahvastikuarvestuse programmi“ tegevused (nt rahvastikuregistri arendamisega seonduv) loovad omakorda eeldusi digiriigi eesmärkide saavutamiseks.

Programmil on seos Rahandusministeeriumi „**Halduspoliitika programmiga**“, mis aitab nutika rahvastikuarvestuse valdkonnale kaasa eelkõige riikliku andmehalduse korraldamise abil. Andmehalduse korraldamise eesmärgiks on rakendada riigis ühekordse andmekogumise põhimõtted, mis tagab võimalikult madala halduskoormuse ja selge ülevaate riigi käsutuses olevatest andmetest.

Programmil on oluline seos ka „**Siseturvalisuse arengukava 2020–2030**“ kodakondsus-, rändepoliitika- ja identiteedihalduse valdkonnaga, kes on rahvastikuregistri andmeandjaks ning ülejäänud siseturvalisuse valdkonnad sõltuvad oma ülesannete edukal täitmisel samuti kvaliteetsetest rahvastikuregistri andmetest. Seetõttu toimub pidev koostöö „Nutika rahvastikuarvestuse“ ja „Siseturvalisuse“ programmide elluviimisel.

Täpsemini teiste valitsemisalade ja poolte roll programmi eesmärkide saavutamisel:

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium vastutab riigi kesksete IT-lahenduste arendustegevuse rahastamise koordineerimise eest.

Justiitsministeerium vastutab kohtulahendite andmete rahvastikuregistrisse edastamise automatiseerimise eest, sellega toetades rahvastikuregistri andmekvaliteedi tõusu.

Regionaal- ja põllumajandusministeerium vastutab nt mitme õigusliku tähendusega elukoha registreerimise võimaluse analüüsi eest.

Välisministeerium vastutab elukoha ja perekonnasündmuste andmete rahvastikuregistrile edastamise eest.

Haridus- ja Teadusministeerium edastab EHISest inimeste kõrgema haridustaseme andmeid rahvastikuregistrile. Vastutab teise rahvuse ja emakeele andmete analüüsi eest.

Maa-amet vastutab aadress-andmete kvaliteedi eest riigis, olles sellega rahvastikuregistri elukohaandmete nurgakivi.

Transpordiamet edastab rahvastikuregistrisse inimeste kontaktandmeid ning juhiloa kui isikut tõendava dokumendi andmed.

Politsei- ja Piirivalveamet vastutab isikut tõendavate dokumentide, e-residentsuse ja elamislubade- ja õiguste andmete olemasolu eest rahvastikuregistris, samuti kontaktandmete ja ütluspõhiste andmete eest.

Maksu- ja Tolliamet edastab rahvastikuregistrisse inimeste kontaktandmeid.

Kohalikud omavalitsused suurimate andmeandjatena edastavad registrisse perekonnasündmuste ja elukoha andmed, annavad isikukode ja elamisõigusi, ütluspõhiseid, kontaktandmeid jm.

Notarid registreerivad abielu ja lahutusi, sõlmivad ja lõpetavad kooselulepinguid ning edastavad need andmed rahvastikuregistrisse.

Vaimulikud registreerivad abielusid ja edastavad need kohalikule omavalitsusele, kes andmed rahvastikuregistrisse kannab.

Tervishoiuteenuse osutajad edastavad rahvastikuregistrisse sünni- ja surmaandmeid.

KOKKUVÕTE

177 miljonit

päringut rahvastiku-
registrisse aasta jooksul.

u 400%

anti rohkem isikukode
võrreldes 2021. aastaga.

Rahulolu rahvastiku-
registri e-teenustega
on kõrge (75).

16

rahvastikuregistri
e-teenust.

Lisandusid 2 uut
rahvastikuregistri e-teenust:
abielu sõlmimise avalduse
esitamine, rahvastikuregistri
andmetest väljavõtte
tellimine.

Rohkem kui **59%**
juhtudest esitatakse
abiellumisavaldus
elektrooniliselt.

78%

on rahvastikuregistris olevate elukohaandmete
tegelikkusele vastavate andmete osakaal (aasta
jooksul 3% võrra paranenud).

Olulisimad edusammud 2022. aastal

- Loodi protsessid, et anda suurel hulgal ja kiiresti isikukode.** Leiti võimalus tavapärasest rohkem kui 10 000 isikukoodi andmiseks. Rahvastikuregister täienes kümnete tuhandete sõjapõgenike elukoha ja perekonnasündmuste andmetega.
21. septembril 2022 allkirjastasid Eesti siseminister Lauri Läänemets ja Soome regionaal- ja riigihaldusminister Sirpa Paatero **Eesti Vabariigi valitsuse ja Soome Vabariigi valitsuse vahelise rahvastiku registreerimise kokkuleppe**. Kokkuleppe eesmärk on laiendada isikute ringi, kelle kohta vahetavad Eesti ja Soome elukoha andmeid, ning hakata vastastikku edastama oma kodanike perekonnasündmuste andmeid. Koostööprojekti pikem ja sisuline eesmärk on, et inimesed saaksid ligipääsu elukohapõhiste teenustele ja toetustele, ilma et nad peaksid orienteeruma otstarbetus bürokraatiarägastikus. Paljud toetused ja elutähtsad teenused on seotud inimese alalise elukohaga ning selleks, et tagada teises riigis elavale inimesele toetuste ja teenuste kättesaadavus, ei saa tal tulevikus olla enam korraka elukohta nii Soomes kui ka Eestis.
- Riigikogus võeti vastu seadusemuudatused**, millega võimaldatakse luua **automaatteenuseid** (näiteks elukoha ja sünni registreerimine) ja **e-teenuseid** (abiellumis- ja abielu lahutuse avaldus).
- Loodi inimestele kaks uut rahvastikuregistri portaalis osutatavat e-teenust: abiellumisavalduse esitamine ja rahvastikuregistri andmetest väljavõtte tellimine.

Keskne probleem

Rahvastikuregistri tarkvara on vananenud ega toeta tänapäevaste IT-lahenduste loomist ega taga vajalikku töökindlust. On teenuseid, kus andmete kogumise käik ei taga kasutajate ootustele vastavat andmete kvaliteeti, puuduvad nähtamatud ja ka automatiseeritud teenused.

Olulisemad lahendamist vajavad küsimused

- 1 Kuidas tagada rahvastikuregistris kvaliteetsed elukoohaandmed, mis on aluseks riigi ja kohalikel omavalitsuste teenuste pakkumisel Eesti elanikele?
- 2 Kuidas tagada rahvastikuregistri tehnoloogilise baasi ajakohasus, et kindlustada töökindlus ja pakkuda veelgi paremaid teenuseid?
- 3 Kuidas aidata kaasa, et rahvastikuregistri andmetega seonduvad teenused oleksid mugavad, lihtsalt üles ehitatud ja loogiliselt seotud?
- 4 Kuidas tagada, et kõigi riigiga kokku puutuvate välismaalaste andmeid hoitaks keskselt?

Olulisim negatiivne mõju, mis võib kaasneda, kui küsimuste lahendamisega ei tegeleta

Valede elukoohaandmete tõttu on teenuste osutamine kallutatud, teenuste osutamist planeeritakse valesti. Võib tekkida riigile täiendav kulu, näiteks kui inimesel on elukoht nii Eestis kui ka välisriigis, peab ka Eesti pakkuma elukohast sõltuvaid teenuseid ja toetusi, kuigi inimene Eestis enam ei ela.

Rahvastikuregistri töövõimekuse langedes jäävad riigi erinevad teenused osutamata või viivituvad.

Ebapiisavalt kättesaadavate ja nõrga kasutusmugavusega teenuste tõttu kahaneb inimeste initsiatiiv hoida enda rahvastikuregistri andmed aktuaalsena.

Olulisemad väljakutsed ja olulisema mõjuga tegevused aastatel 2024–2027

- **Rahvastikuregistri tarkvara uuendamine.** Rahvastikuregistri tarkvara on aegunud ja ei võimalda tänapäevastele ootustele vastavate IT-lahenduste loomist. Rahvastikuregister on Eesti e-riigi süda, mis toetab juba praegu nii era- kui ka avalikku sektorit kokku 230 teenuse pakkumisel, kusjuures teenuste arv on kasvutrendis. Seetõttu on rahvastikuregistri toimepidevus äärmiselt oluline ja vaja on maandada võimalikke riske, et inimeste andmed oleksid igas olukorras kaitstud ning teenuste toimimine tagatud.
- **Rahvastikuregistri andmetega seotud teenuste muutmise mugavaks, ülesehituselt lihtsaks ja loogiliselt seotuks.** On teenuseid, kus andmete kogumise käik ei taga kasutajate ootustele vastavat andmekvaliteeti. Looime paremaid teenuseid, nagu automaat- ja sündmusteenused ning rahvastikuregistri e-teenused.
- **Nime- ja perekonnaseisutoimingute põhimõtete kaasajastamine.** Selleks on kavas valmistada nimeseadus ja perekonnaseisutoimingute seadus, muuta perekonnasündmuste registreerimine lihtsamaks ning kaasajastada nimede valimise ja muutmise protsessi.
- **Välisriikidega rahvastikuregistri andmete vahetamise lepingute sõlmimine ja andmevahetuse korraldamine.** Koostöö näiteks Soome, Läti või Leeduga annaks täpsema ülevaate Eesti kodanikest ja nende elusündmustest.
- **Rahvastikuregistri kontaktandmete kvaliteedi parandamine.** Eesmärk on rahvastikuregistri kontaktandmeid ajakohastada ja parandada nende kvaliteeti ning luua eeldus proaktiivsete teenuste osutamiseks ja isikuga suhtlemiseks isiku ajakohaste riiklike ehk rahvastikuregistri andmete põhjal.
- **2024. aasta Euroopa Parlamendi valimisteks ja 2025. aasta kohaliku omavalitsuse volikogude valimisteks valijate arvestuse tagamine.** Elektroonilisse valijate nimekirja on kantud kõik hääleõiguslikud kodanikud ja teabelehed on valijatele saadetud.

Siseministeerium

<https://www.siseministeerium.ee/sidest>

SISEMINISTEERIUM